

dományos és szakkönyveit, az oktatásban használatos referenciakönyveket meghatározott példányban az államnak kellene megvásárolnia a könyvtárak számára. Ez a metódus, azaz a minőségi művekre koncentráló garantált könyvvásárlás nem egyes kiadói műhelyeket támogat, nem avatkozik be a piac természetes konkurenciájába, hanem azt teszi lehetővé, hogy a kis példányszámban előállítható, értékes művek kiadhatók, mindenki számára hozzáférhetővé váljanak.

Az ún. „skandináv modell” hazai alkalmazásával az állam minden esztendőben kétezer (gondosan kiválasztott) címből nyolcszáz-nyolcszáz példányt a kiskereskedelmi árréssel csökkentett áron megvásárolna a legfontosabb hazai és határon túli magyar gyűjtőhelyek számára. (2003-ban Magyarországon 9205 új könyvcím jelent meg 32 627 000 példányban.) E garantált állami felvásárlással évente 1 600 000 példány válna hozzáférhetővé mindenki számára a központi, regionális, intézményi és oktatási könyvtárakban. Ennek költsége évi 3,2–3,5 milliárd forintot tenne ki. (Csupán összehasonlításként: a magyar kultúra, tudomány eredményeit átfogó módon tükröző, a magyar értelmiség számára a legfontosabb megnyilatkozási és egzisztenciális terepet jelentő, a kulturális területek között egyedül piaci viszonyok között működő könyvkiadás fenti léptékű támogatása – a könyvtári rendszeren keresztül – ugyanannyiba kerülne, mint egyetlen magyar színház, a Nemzeti Színház, s feleannyiba, mint a Magyar Állami Operaház egy éves állami támogatása.)

Az javasoljuk, hogy a művek kiválasztására a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma égisze és irányítása alatt szerveződjön testület, amelybe egy-egy tagot delegáljon a Magyar Tudományos Akadémia, az egyetemek képviselőiben a Rektori Konferencia, a magyar könyvkiadás képviselőiben a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése, és delegáljanak egy tagot az írószervezetek. Minthogy állami pénz elosztásáról születik döntés, az NKÖM három tagot küldjön a testületbe, és a testület elnöki posztját is az államigazgatás képviselője töltsen be.

Ez a minőségi könyvkiadást kivételes hatékonysággal támogató modell (mely a skandináv országokban évtizedek óta eredményesen működik) oly módon segíti tehát az alkotókat, az értékes műveket megjelentető műhelyeket, hogy

nem avatkozik be a piac természetes folyamatába, nem függ különböző összetételű, a könyvtármogatásról döntő kuratóriumok szubjektivitásától, hanem mindenekelőtt a fogyasztókat segíti, a könyvtárakon keresztül mindenki számára elérhetővé teszi a nemzeti kultúra szempontjából alapvető fontosságú műveket.

Országos könyvtári napok

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség (IKSZ) – összefogva az ország legkülönbözőbb könyvtáraival és a Magyar Könyvtárosok Egyesületével (MKE) – ebben az évben is elindította az országos könyvtári napokat. A rendezvénysorozat szlogenje sem változott: *Összefogás a könyvtárakért – összefogás az olvasókért.*

Már hagyományosan a Magyar Rádió Gordiusz Szerkesztősége által szervezett egész napos műsorfolyam, a *Könyves vasárnap* utáni hétfőn, október 11-én megtartott konferencia nyitotta az események sorát. A helyszín a százéves jubileumát ünneplő Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (FSZEK) volt, amelynek ún. arany termét zsúfolásig megtöltötték az érdeklődők.

A téma – a könyvtárosképzés ma és holnap – rendkívül aktuális, hiszen amellet, hogy már hosszú ideje igyekeznek a szakma és a képző intézmények elkötelezett képviselői összehangolni a felsőoktatási követelményeket a munkaadók elvárásaival, a bolognai folyamathoz való csatlakozásunk jelentős változásokat indukálhat a könyvtárosképzésben.

A Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága elnökének, *Körmendy Ferencnek* az üdvözlő szavai után *Fodor Péter*, az IKSZ elnöke és az ünneplő házigazda intézmény, az *Év Könyvtára* címet elnyert FSZEK főigazgatója azzal nyitotta meg az ülést, hogy alaposan végig kell gondolni a képzés szerkezetét, tartalmát, valamint a „felvevő piac”, a könyvtárak igényeit. Nem biztos, mondta, hogy ez a piac elég széles a tizennegy képzőhelyről kikerülő diplomásoknak. A könyvtári rendszer ésszerűsítésének szükségességét is hangsúlyozta. Jobb, ha ezt szakmai megfontolások alapján, magunk kezdeményezzük, mint ahogy a FSZEK hálózatának átszervezésekor is történt, aminek jogosságát az eredmények messzemenően igazolják.

Bényei Miklós, az MKE és az IKSZ közös képzési bizottságának elnöke, egyben a debreceni egyetem docense a nyitott kérdésekre koncentrált. A bolognai folyamat elvárásainak megfelelően ugyanis 2006-tól már csak az új rendszerben, három szinten folyhat a képzés: alap-, „master” és doktori fokon. Ezt a rendszert kell összehangolni a könyvtárak mint munkaadók elvárásaival. Nagyon fontos, hogy a képzés alatt kötelező gyakorlat hogyan, milyen rendszerben történik. Követendőnek tartja a pedagógusképzésben bevett módszert, hogy ti. a jövőben tanárok erre kijelölt gyakorlóintézményekben szerzik meg az elvárható minimális tapasztalatokat.

Pálvölgyi Mihály, a szombathelyi Berzsenyi Dániel Főiskola tanára az informatikus-könyvtárosképzés jelenlegi állapotáról és a tendenciákról, a változásokkal járó veszélyekről és lehetőségekről beszélt. Összevetette a szakfejlesztés elengedhetetlen alapjait, a Magyar Akkreditációs Bizottság minimális elvárásait, a személyi és intézményi együttműködési feltételeket, a kutatás-fejlesztés helyzetét és az infrastrukturális követelményeket. Következtése az volt, hogy a könyvtárosképzés igen pénz- és eszközigényes, ezért feltétlenül szükség van az állami támogatásra.

Skaliczki Judit, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Könyvtári Főosztályának vezetője a képzés stratégiai jelentőségét hangoztatta. Emlékeztette a jelenlevőket arra, hogy ezt már az első könyvtári stratégia készítésekor is felismerték és figyelembe vették, s éppen a bolognai folyamathoz való csatlakozással kapcsolatos viták, nehézségek mutatták, hogy időben tette meg a könyvtári terület az első lépéseket a képzés újragondolásában.

Virágos Márta, az IKSZ alelnöke és a debreceni egyetem könyvtárának főigazgatója a szakma piacképességét taglalta.

Bertalané Kovács Piroška, a szolnoki megyei könyvtári igazgatója, a könyvtári akkreditációs bizottság tagja a munkaadók elvárásairól beszélt és arról, hogy a friss diplomások mennyiben felelnek meg ezeknek.

Mecsériné Doktor Rozália, a körmendi városi könyvtár igazgatója a gyakorlat felől közelítette meg a problémát. Beszélt azokról a tapasztalatokról, amelyeket hosszú évek során szereztek a gyakorló főiskolai hallgatókkal kapcsolatban.

Tóth Máté, a Könyvtári Intézet munkatársa egy felmérés eddigi eredményeit elemezte, melyet a pályakezdő könyvtárosokról készítettek, összevetve első évfolyamos és végző könyvtáros hallgatóknak egy kérdőívben megadott válaszait. Az eredmények máris érdekesek, de még nem fejeződött be az adatok elemzése, ezért a végső következtetések váratnak magukra.

Végül egy valódi kezdő könyvtáros, *Slisz Kaludia* beszélt eddigi tapasztalatairól, Virágos Márta és az ő előadását az alábbiakban közöljük.

Következő számunktól folyamatosan jelentjük meg a komplex kérdéskör gyakorlati vonatkozásaival foglalkozó előadások szövegét, ezekről most csak röviden szóltunk. (–)

A könyvtáros szakma piacképessége

A mai könyvtarostípusok áttekintését érdemes egy rövid visszapillantással kezdeni és megnézni, hogy az elmúlt másfél évtized társadalmi, politikai, technikai változásai hogyan módosították Magyarországon a tradicionális könyvtár- és könyvtárosképet, s ennek a képnek mennyire tud, képes, akar megfelelni napjaink könyvtáros társadalma, a könyvtár mint intézmény és képzőrendszere.

Az információtechnika és az információs társadalom hatása a papíralapú világ könyvtárára és könyvtárosára

Már szinte elcsépelet közhelynek számít, hogy az információs társadalom legfontosabb ismérve az, hogy a tudás szerepe felértékelődik. Ezzel párhuzamosan rohamosan fejlődik a számítástechnika, a távközlés és a mikroelektronika. Az új típusú demokratikus állam mindenki számára esélyegyenlőséget hirdet, különös tekintettel az információhoz való szabad hozzáférésre.

Európában már régóta stratégiai kérdéssé vált az állampolgárok erőteljesebb bevonása a politikába. Az Európa Tanács a *Tiszta lap a kormányzásról* (White Paper) című dokumentumában és a *Laekeni nyilatkozatban* (Laeken Declaration) kimondja, hogy az állampolgároknak alternatív módokat kell felkínálni, hogy konstruktívan járulhassanak hozzá az irányításhoz és a kormány-